

HALLSEKERKEPAD 15 KM

stijl is opmerkelijk gedecoreerd. In de jaren 60 van de vorige eeuw sloopte de toenmalige eigenaar helaas een aantal monumentale elementen uit het pand, om de salon als garage te kunnen gebruiken! Bij de aankoop in 1971 door Natuurmonumenten verkeert het huis dan ook in vervallen staat. Dankzij de inzet van de bewoners, keert het tij en wordt het jachthuis gerestaureerd.

hiervouwen

6 Landgoed Leusveld

In de sfeervolle omgeving met bos, kleinschalig boerenland – met singels, akkers en weilanden – is het genieten van fraaie lanen in het parkbos met oude bomen, rododendrons en een rijksmonumentaal jachthuis uit 1911. Dit landgoed is door de eeuwen heen een vestiging geweest van notarissen uit Amsterdam. Het Leusveld wordt in de 15e eeuw al genoemd als landgoed en boerderij. De aanwezigheid van rabatten voor hakhout en geriefhout – herkenbaar aan de langwerpige verhogingen met daartussen greppels - laten zien dat het hier vroeger een nat gebied was.

7 Flora en fauna van het landgoed

In het voorjaar bloeien de bosanemonen in de bossen, 's zomers vind je orchideeën in de graslanden en ieder seizoen begeleiden vogels je op je tocht. Voor de zeldzame kleine ijsvogelvlinder (zie voorkant folder) en andere vlindersoorten is een vlindercorridor aangelegd zodat de insecten zich beter kunnen verplaatsen. De kleinschaligheid en diversiteit op het landgoed zorgen ervoor dat veel bijzondere dieren zich hier thuis voelen. Als je geluk hebt, kun je in de ochtend- of avondschemering zomaar een ree of das treffen. En in het voorjaar vind je bij de diverse poelen de zeldzame kamsalamander: de grootste van alle watersalamanders in Nederland. Het gebied is bijzonder vogelrijk. Er leven uilen, vijf soorten spechten en de mooie geel-zwarte wielewaal roept er in mei zijn bekende *duudeljoo*.

Dit Klompenpad is tot stand gekomen onder coördinatie van Stichting Landschapsbeheer Gelderland in samenwerking met diverse particuliere eigenaren, vele vrijwilligers, de gemeente Brummen en andere partijen uit de streek. Klompenpaden zijn cultuurhistorische wandelroutes die particuliere terreinen, zoals landgoederen en boerenland, toegankelijk maken voor de wandelaar. Ze gaan zoveel mogelijk over historisch tracé en onverharde paden. Rust, kleinschaligheid en de combinatie van cultuur en natuur bepalen de sfeer en vertellen bewoners en wandelaars over de geschiedenis van hun omgeving. Ook het landschap heeft voordeel van de ontwikkeling van Klompenpaden: vaak worden landschapselementen hersteld en aangelegd. Door aan te sluiten bij lokale initiatieven als landwinkels, horeca en kamperen bij de boer wordt de economie van de streek versterkt.

Meer informatie over Klompenpaden: www.klompenpaden.nl. Hier vindt u ook actuele wijzigingen of aandachtspunten. Meer informatie over Stichting Landschapsbeheer Gelderland: slgelderland.nl

PRAKTISCHE INFORMATIE

- Rondwandeling gemarkeerd in twee richtingen met rode klompjes.
- U kunt de route verkorten tot 9 km. Dit staat op de kaart aangegeven en is onderweg gemarkeerd.
- Het is mogelijk om sommige Klompenpaden te combineren. Eventuele overstap-punten zijn aangegeven op de kaart en ter plekke in het veld.
- De nummers op de kaart verwijzen naar bezienswaardigheden langs de route die beschreven worden in deze folder.
- Routenavigatie en informatie over landschap en cultuurhistorie is ook beschikbaar via de Klompenpaden app.
- Het Klompenpad is niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen vanwege de smalle en onverharde paden. Stevig en waterdicht schoeisel wordt aanbevolen.
- Honden zijn alleen toegestaan aan de lijn. Dit is aangegeven op de openstellingsborden die u aan het begin van het particuliere terrein vindt.

productie tekst	Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) padenwerkgroep Hall, Waterschap Vallei & Veluwe, Natuurmonumenten
eindredactie beeldmateriaal	SLG Wim Ellenbroek, Gelderland Bibliotheek /09801 en RCE/C. Hoogendijk, Eerbeek en Hall in oude ansichten" van M. Beker Schuite en Ben Derksen. Op de voorkant staat een tekening van de Hallse kerk door Gerrit Groothedde, 1986. Bas Reijnen
opmaak met speciale dank aan	Dorpsraad Eerbeek-Hall, padenwerkgroep Hall, de particuliere grondeigenaren en Natuurmonumenten

© Stichting Landschapsbeheer Gelderland 2024, 1e druk. Alle rechten voorbehouden
Bij vragen of opmerkingen over dit pad kunt u contact opnemen met SLG via www.klompenpaden.nl.

NIET BESTEMD VOOR VERKOOP

Dit Klompenpad is mede gefinancierd door de Provincie Gelderland, de gemeente Brummen, Dorpsraad Eerbeek-Hall, Waterschap Vallei & Veluwe en de Nationale Postcode Loterij.

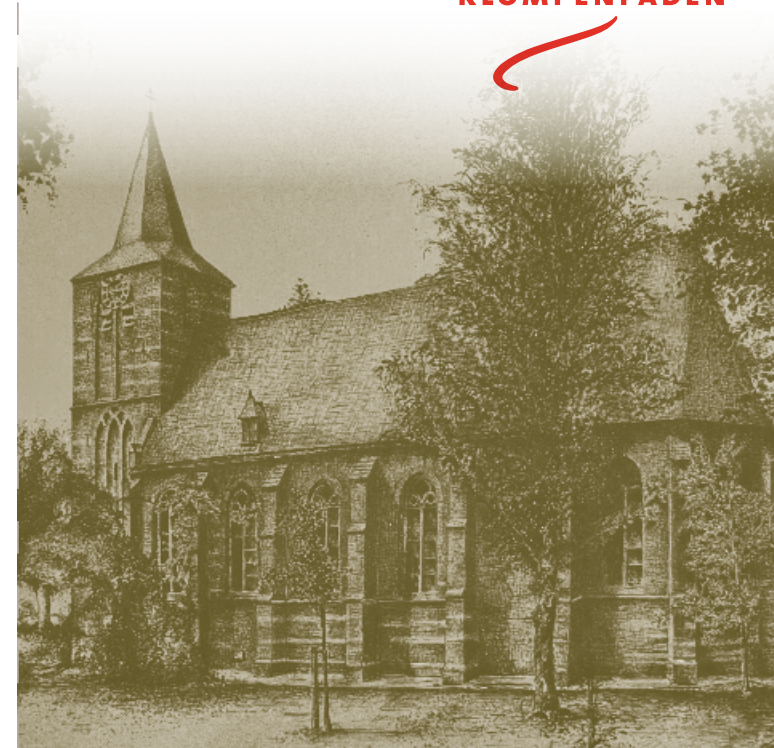
Wandelen langs beken, weilanden en over het oude landgoed Leusveld in het prachtige buitengebied van Hall

HALLSEKERKEPAD 15 KM

KLOMPENPADEN

HALLSEKERKEPAD 15 KM

1 De Hallse kerk

De kerk van Hall had in het verleden een duidelijke streekfunctie. Gelovigen uit een groot gebied gingen hier vanaf de twaalfde eeuw ter kerke waarbij ze gebruik maakten van kerkenpaden. Dit waren vroeger de kortste verbindingen naar de kerk. Het eerste kerkje op deze locatie is waarschijnlijk gesticht door de prediker Liudger. Hij was de eerste bisschop van Münster en preekte in dit gebied rond het jaar 800. De huidige 14e-eeuwse gotische kerk is gebouwd op de plaats van een oudere kerk die van tufsteen was. Deze romaanse kerk werd in de 11e eeuw gebouwd en was ongeveer acht bij twaalf meter. Tijdens een restauratie zijn de funderingsresten teruggevonden. Het interieur van de kerk heeft bijzondere muurschilderingen op wanden en gewelven. Tot aan de reformatie in de 16e eeuw is deze kerk natuurlijk gebruikt voor de katholieke eredienst; daarna werd er hervormd gepreikt.

hier vrouwen

hier vrouwen

Schouwpad

2 Oekense beek

De Oekense beek is een belangrijke beek voor de waterbeheersing in de zuidelijke IJsselvallei. Indien nodig, kan het grote omliggende gebied via deze beek een flinke hoeveelheid water afvoeren naar de IJssel. In vroegere tijden maakten de grondgebruikers van de marken, dat zijn boerengemeenschappen, langs hun eigen land dammen langs de beek om zich te beschermen tegen overstromingen. Bij een groot aanbod van regen- en smeltwater of bij hoogwater op de IJssel stagneerde de beekafvoer. Het gevolg was dat door de lage ligging,

Oude ansichtkaart van het dorp Hall

met name het gebied ten noorden van de Oekense Beek overstroomde. Langs de watergang lagen schouwpaden. Vanaf daar controleerde de markerichter, de voorzitter van de marke, of grondgebruikers aan de onderhoudsverplichting hadden voldaan.

3 Verdroging

Eén van de kerntaken van Waterschap Vallei en Veluwe is het zorgen voor de juiste hoeveelheid oppervlaktewater in kanalen, beken en sloten. Dit gebeurt met gemalen en stuwen. Bij het vaststellen van de hoogte van de waterpeilen in deze wateren spelen veel belang mee. Een natuurbeheerder wil bijvoorbeeld een hoger waterpeil dan een boer of een huiseigenaar. Door lange, droge perioden is op veel plaatsen op en langs de randen van de Veluwe het grondwaterpeil gedaald. Voor veel planten is dit rampzalig, omdat ze verdrogen worden door planten die wel goed tegen droogte kunnen. Een andere oorzaak van lage grondwaterstanden is het onttrekken van grondwater voor drinkwater, industrie en landbouw. Oppervlaktewater en grondwater staan met elkaar in verbinding. Daarom is het belangrijk dat oppervlaktewater langer wordt vastgehouden in het gebied.

4 Vogelkijkscherm Kiekuut

Bekijk de vogels die neerstrijken in het Turfveen en het aangrenzende orchideeënrijke grasland van deze plas. Elk seizoen een ander scala: insectenetende broedvogels, doortrekkers naar het zuiden en overwinteraars. Reigers en ooievaars die een kikker komen happen. Bekijk

5 Jachthuis Leusveld

In 1911 laat Carel Anton Willem Nairac een comfortabel jachthuis met koetshuis bouwen. Het ontwerp in de stijl van de neo-renaissance is van de Apeldoornse architect J.A. Heuvelink. Belangrijk stijlkenmerk zijn de horizontale, zogenoemde "speklagen", in het metselwerk, die van oorsprong werden gemaakt van natuursteen. Opvallend is de hoge klokkentoren boven de entree in het midden van de voorgevel. De centrale ingangspartij in sobere art-nouveau-

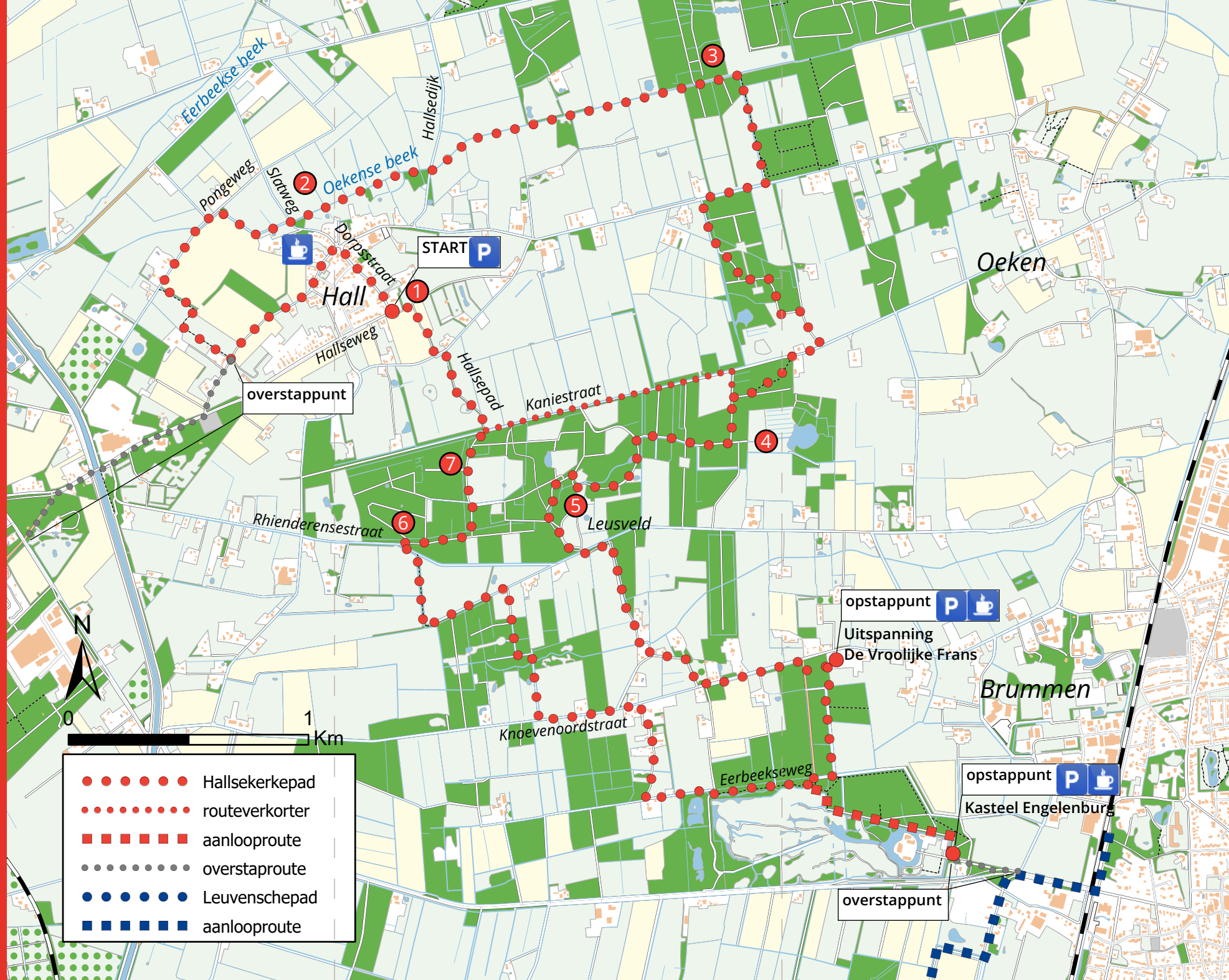
Jachthuis Leusveld

Hall, (Gem. Bommen) „Leusveld“

HALLSEKERKEPAD 15 KM

- Hallsekerkepad
- routeverkorter
- aanlooproute
- overstaproute
- Leuvenschepad
- aanlooproute

Startpunt → Ludgeruskerk, Dorpsstraat 57 in Hall.

Opstappunten → De Engelenburg, Eerbeekseweg 6 in Brummen. Uitspanning De Vroolijke Frans, Knoevenoordstraat 51 in Brummen.

Openbaar vervoer → Bushalte Hogestraat (kruising Hogestraat en Hallseweg) in Hall.

Horeca → Uitspanning De Vroolijke Frans, Knoevenoordstraat 51 in Brummen. Rustpunt Picknicktuin Hendershütte, Slatweg 4 in Hall (april-oktober).

Kijk op klompenpaden.nl voor dit pad voor actuele informatie en routewijzigingen. Website en Klompenpaden app hebben altijd de meest actuele informatie.

Te gast op het erf en boerenland

Klompenpaden lopen regelmatig over het erf van een boer, langs een beekje of over een sloot. Vaak is dit privéterrein. Er wordt nauw samengewerkt met boeren en grondeigenaren die recreatief medegebruik toestaan. Zonder hun toestemming waren er niet zoveel Klompenpaden.

Honden toegestaan

Honden zijn alleen toegestaan aan de lijn. Dit is aangegeven op de openstellingsborden die u aan het begin van het particuliere terrein vindt.

HOE WERKT DEZE DOWNLOADBARE FOLDER

Download deze folder en druk het af in kleur (dubbelzijdig, gespiegeld langs korte zijde) voordat u gaat wandelen. U krijgt dan de folder + de wandelkaart geprint. De folder kunt u als een echte folder vouwen over de aangegeven grijze lijnen. Deze folder bevat altijd de meest actuele informatie.

hier vouwen

KLOMPENPADEN

Steilranden

Landschap

Hall ligt op de uitloop, de zogenaamde puinwaaier, van het dalsysteem van de Eerbeekse beek, gevormd in de laatste ijstijd. Hierdoor zijn de hoogteverschillen in de omgeving te verklaren. Vroeger waren alleen de hogere plaatsen geschikt voor de eerste permanente bewoning. De rest van het gebied bleef nat en stond vaak vol water door overstroming van de IJssel. De grens tussen de toenmalige bruikbare en onbruikbare gronden is in het huidige kampenlandschap rond Hall nog terug te vinden in de vorm van zogenaamde steilranden. Omdat ze een verwijzing zijn naar het agrarisch gebruik in het verleden, zijn deze landschapselementen van grote cultuurhistorische waarde. Toen het IJsseldal vanaf de 12e eeuw door middel van dijken steeds meer aan banden werd gelegd, konden meer delen van de lagere gebieden in gebruik genomen worden.

hier vouwen

Ontdek het prachtige buitengebied van Hall met typerende steilranden, het oude landgoed Leusveld, haar bijzondere flora en fauna en uitgestrekte weilanden. Klompen aan, rugzak op en gaan!

Meer ruimte voor natuurlijke vegetatie

In 2006 heeft de bermsloot van de Kaniestraat een andere vorm gekregen. De berm aan de noordkant is breder geworden waardoor er nu verschillende planten zoals dotterbloemen en kruipend zenegroen kunnen groeien. Daarmee geeft de Vereniging Natuurmonumenten meer ruimte voor een natuurlijke vegetatie. Er ontstaat een geleidelijke overgang tussen het gras en het bos. Hiervan genieten allerlei vlinders en andere insecten, maar ook ringslangen, amfibieën en andere kleine dieren zoals marterachtigen. De strook wordt jaarlijks gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd. Een klein deel van de vegetatie blijft staan voor insecten en als schuilgelegenheid voor dieren. Door de bodem van de bermsloot te verhogen, kan het water langer in het Leusveld worden vastgehouden.

Meer ruimte voor natuurlijke vegetatie

